

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Sprawozdanie Rzecznika Praw Obywatelskich z realizacji przez Polskę zobowiązań wynikających z Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych

Konferencja podsumowująca badania
pt. *Polityka publiczna wobec osób z niepełnosprawnościami w Polsce*
- stan obecny i perspektywy

Warszawa, 23 marca 2015 r.

Anna Błaszczak
Zespół ds. Równego Traktowania
i Ochrony Praw Osób z Niepełnosprawnościami

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

www.rpo.gov.pl

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Rzecznik Praw Obywatelskich jako niezależny organ do spraw

POPIERANIA, OCHRONY i MONITOROWANIA

wdrażania postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych

www.rpo.gov.pl

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Wdrażanie i monitorowanie Konwencji na szczeblu krajowym (art. 33 ust. 2 KPON)

Państwa Strony, zgodnie ze swoim systemem prawnym i administracyjnym, utrzymywać będą, wzmocnią, wyznaczą lub ustanowią strukturę, obejmującą jeden lub więcej **niezależnych mechanizmów, tam, gdzie to właściwe, w celu popierania, ochrony i monitorowania wdrażania niniejszej konwencji.** Wyznaczając lub ustanawiając taki mechanizm, Państwa Strony uwzględnią zasady dotyczące **statusu i funkcjonowania krajowych instytucji ochrony i popierania praw człowieka.**

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Zadania RPO jako niezależnego organu do spraw monitorowania wdrażania KPON

- działania **prewencyjne i monitorujące (sprawozdanie)**
- działania **interwencyjne**
- działania **informacyjne i promocyjne**
- działania ukierunkowane na włączenie społeczeństwa obywatelskiego, w tym **osób z niepełnosprawnościami** oraz **reprezentujących je organizacji**, w proces monitorowania wdrażania Konwencji

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Sprawozdanie
Rzecznika Praw Obywatelskich
z REALIZACJI PRZEZ POLSKĘ ZOBOWIĄZAŃ
wynikających
z Konwencji o prawach osób
niepełnosprawnych

www.rpo.gov.pl

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Sprawozdania przedkładane przez Państwa Strony (art. 35 ust. 1 KPON)

Każde **Państwo Strona** przedłoży Komitetowi, za pośrednictwem Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych, **szczegółowe sprawozdanie dotyczące środków podjętych w celu realizacji zobowiązań** wynikających z niniejszej konwencji oraz na temat postępu dokonanego w tym zakresie, w terminie dwóch lat od daty wejścia w życie niniejszej Konwencji w stosunku do danego Państwa Strony.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

STRESZCZENIE

najważniejszych wniosków i rekomendacji

www.rpo.gov.pl

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

- przyjęcie **ogólnokrajowej strategii wdrażania postanowień Konwencji** o prawach osób niepełnosprawnych oraz opracowanie wskaźników i powiązanych z nimi krajowych poziomów odniesienia dla każdego prawa ustanowionego w Konwencji;
- opracowanie i wdrożenie **jednolitego systemu orzekania** w zakresie funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami we wszystkich obszarach życia. System ten powinien opierać się na **diagnozie funkcjonalnej** osób z niepełnosprawnościami z wykorzystaniem definicji opartej na **społecznym modelu niepełnosprawności**;

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

- jednoznaczne określenie, **które uprawnienia przyznawane osobom z niepełnosprawnościami są zależne od posiadania odpowiedniego orzeczenia** (niepełnosprawności prawnej), a które wynikają z samego faktu istnienia niepełnosprawności (niepełnosprawności biologicznej);
- **zniesienie instytucji ubezwłasnowolnienia** i wprowadzenie różnorodnych form wsparcia opartych na modelu wspieranego podejmowania decyzji;

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

- **odstąpienie od zakazów małżeńskich** tak, aby zagwarantować osobom z niepełnosprawnościami prawo do zawarcia związku małżeńskiego na podstawie swobodnie wyrażonej i pełnej zgody przyszłych małżonków;
- **wzmocnienie ochrony osób z niepełnosprawnościami przed dyskryminacją** co najmniej na poziomie gwarancji przysługujących w obszarze przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na rasę, narodowość lub pochodzenie etniczne;
- projektowanie środowiska zabudowanego, a także produktów, programów i usług **zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania**;

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

- przyjęcie i wdrożenie **ustawy o dostępie do darmowej pomocy prawnej** z uwzględnieniem specyficznych potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
- **wyeliminowanie przypadków niehumanitarnego i poniżającego traktowania** osób z niepełnosprawnościami pozbawionych wolności przez personel placówek, w których przebywają; **wzmocnienie ochrony osób z niepełnosprawnościami przed przemocą**, w tym przemocą domową;

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

- zintensyfikowanie działań dotyczących **odejścia od opieki instytucjonalnej** na rzecz opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności (tzw. deinstytucjonalizacja);
- **dostosowanie wszystkich stron internetowych instytucji publicznych** do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
- podjęcie działań na rzecz urzeczywistnienia prawa osób głuchych i głuchoniewidomych do porozumiewania się z organami administracji publicznej za pomocą metod komunikacji niewerbalnej tj. **polski język migowy**; promocja innych alternatywnych form komunikacji tj.: **język łatwy do czytania, formy wspomagające** (augmentatywne);

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

- urzeczywistnienie prawa osób z niepełnosprawnościami do **edukacji włączającej** tak, aby jak największa grupa uczniów na każdym etapie edukacyjnym kształciła się w szkołach powszechnych, możliwie blisko ich miejsca zamieszkania;
- zapewnienie koszyka **gwarantowanych usług rehabilitacyjnych** określonych indywidualnie dla każdej osoby z niepełnosprawnością w oparciu o cyklicznie weryfikowaną diagnozę funkcjonalną;

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

- takie zaprojektowanie systemu zabezpieczenia społecznego, aby z jednej strony zapewnić **rekompensowanie osobom z niepełnosprawnościami i rodzinom, w których znajdują się takie osoby, wyższe koszty utrzymania**, z drugiej zaś usunąć lub znacznie zmniejszyć bariery w podejmowaniu przez osoby z niepełnosprawnościami w wieku produkcyjnym zatrudnienia na **otwartym rynku pracy**;
- zagwarantowanie, że osoby z niepełnosprawnością intelektualną lub psychiczną **nie będą w sposób arbitralny pozbawiane czynnego i biernego prawa wyborczego**, a także **stworzenie warunków do realizacji wolności zrzeszania się i wolności zgromadzeń** przez wszystkie osoby z niepełnosprawnościami.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Najważniejsze rekomendacje w obszarze **EDUKACJI**

www.rpo.gov.pl

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

- urzeczywistnienie prawa osób z niepełnosprawnościami do **edukacji włączającej** tak, aby jak największa grupa uczniów na każdym etapie edukacyjnym kształciła się w szkołach powszechnych, możliwie blisko ich miejsca zamieszkania;
- **zmianę systemu finansowania edukacji uczniów z niepełnosprawnościami** tak, aby środki finansowe przeznaczone na ten cel kierowane były do placówki oświatowej, w której faktycznie uczy się dane dziecko z niepełnosprawnością oraz bieżące monitorowanie procesu kształcenia uczniów z niepełnosprawnościami;

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

- **wykorzystanie potencjału szkół specjalnych i zatrudnionej tam kadry**, przede wszystkim w ramach tworzenia systemu wsparcia nauczycieli pracujących z uczniem niepełnosprawnym w szkołach ogólnodostępnych;
- **wsparcie psychologiczne dla nauczycieli, rodziców i uczniów** oraz stworzenie szybkiej „ścieżki reagowania” i mediacji w sytuacjach konfliktowych;
- **ujednolicenie systemu orzekania o niepełnosprawności** uczniów oraz **uelastycznienie systemu wsparcia** uczniów z niepełnosprawnościami;

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

- **większa dostępność**: architektoniczna, systemów komunikacyjnych i informacyjnych, podręczników i pomocy dydaktycznych;
- prowadzenie edukacji **w językach i przy pomocy sposobów i środków komunikacji najodpowiedniejszych dla uczniów z niepełnosprawnościami**, w szczególności nauczanie głuchych uczniów w polskim języku migowym.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Najważniejsze rekomendacje w obszarze **PRACY i ZATRUDNIENIA**

www.rpo.gov.pl

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

- rozwiązania funkcjonujące w dziedzinie zatrudnienia powinny być **spójne z rozwiązaniami w dziedzinie edukacji, zdrowia i zabezpieczenia społecznego,**
- niezbędne są działania, które będą podążały za **zmianami w strukturze rynku pracy,** tam gdzie następuje intensyfikacja aktywności zawodowej obywateli, w tym osób z niepełnosprawnościami,

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

- takie zaprojektowanie rozwiązań wspierających zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami i udzielanej im przez władze publiczne pomocy w przysposobieniu do pracy aby **przyczyniać się do wzrostu wskaźnika ich zatrudnienia, utrzymania zatrudnienia, bądź powrotu na rynek pracy;**
- takie zaprojektowanie rozwiązań służących rehabilitacji społecznej i zawodowej, instytucji kształtujących różne formy pracy chronionej, aby **wzmocnić aktywność zawodową osób niepełnosprawnych**, uwzględniając rzeczywiste potrzeby tych osób i tworząc **mechanizm przechodzenia z chronionego na otwarty rynek pracy.**

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Dziękuję za uwagę!

Anna Błaszczak
Zespół ds. Równego Traktowania
i Ochrony Praw Osób z Niepełnosprawnościami

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
biurorzecznika@brpo.gov.pl

www.rpo.gov.pl

